

210.

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 2 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 15 stav 1 tačka 5 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti („Službeni list CG“, broj 135/21), Odbor Agencije, na sjednici od 10. februara 2022. godine, utvrdio je

M E T O D O L O G I J U ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE SISTEMA ZA SKLADIŠTENJE GASA

I OPŠTE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora sistema za skladištenje gasa (u daljem tekstu: operator), metod regulacije cijena za korišćenje sistema za skladištenje gasa, alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun (u daljem tekstu: tarifni elementi) i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge skladištenja gasa.
- (2) Ova metodologija se primjenjuje na operatore i korisnike sistema za skladištenje gasa.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika sistema za skladištenje gasa;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane sistemu za skladištenje gasa;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u sistem za skladištenje gasa;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije u oblasti gasa;
- 10) sprječavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema;
- 11) obezbjeđivanja održivosti sistema za skladištenje gasa.

Metod regulacije

Član 3

Ova metodologija se zasniva na metodi regulacije „trošak plus“, kojom se operatoru određuje maksimalna visina prihoda za regulatorni period, odnosno cijena korišćenja sistema za skladištenje kojom se obezbjeđuje:

- 1) pokrivanje ukupnih opravdanih troškova poslovanja i odgovarajućeg prinosa na efikasno uložena sredstva u obavljanju djelatnosti skladištenja gasa, odnosno održivi razvoj sistema za skladištenje gasa;
- 2) bezbjednost rada sistema.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) „t“ je godina podnošenja zahtjeva;
 - 2) **kapacitet** je maksimalna dnevna količina prirodnog gasa u m³/dan, koju korisnik sistema ima pravo da preda ili preuzme iz sistema u skladu sa ugovorom o korišćenju sistema za skladištenje gasa;
 - 3) **m³** prirodnog gasa je količina prirodnog gasa koja pri pritisku od 101.325 Pa (1,01325 bar), temperaturi od 288,15K (15 C°) i donjoj toplotnoj vrijednosti od 33.338,35kj zauzima zapreminu od jednog kubnog metra;
 - 4) **ugovoreni kapacitet** je kapacitet koji je operator dodijelio korisniku sistema na osnovu ugovora, a koji se smatra najvećim dnevnim kapacitetom izraženim u kWh/dan;
 - 5) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 6) **tarifni elementi** su obračunske veličine na koje se raspoređuje regulatorno dozvoljeni prihod operatora, koji je utvrđen za regulatorni period u skladu sa ovom metodologijom;
 - 7) **tarifa** je cjenovni izraz koji se primjenjuje na svaki od tarifnih elemenata;
 - 8) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 9) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva;
 - 10) **gasni dan** je vremenski period od 24 časa koji počinje u 8.00 časova prije podne po centralnoevropskom vremenu bilo kog dana i završava se u 8.00 časova prije podne po centralnoevropskom vremenu sljedećeg dana. Prilikom prelaska sa „zimskog vremena“ na „ljetnje vrijeme“ i obrnuto, dan će činiti 23 ili 25 sati, u zavisnosti od slučaja.
 - 11) **sbu** (standard bundled units) je standardna međunarodna jedinica na osnovu koje se prodaju skladišni kapaciteti i predstavlja pravo da se gas utiskuje, zadržava u skladištu i povlači iz skladišta.

- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Regulatorni period

Član 5

- (1) Regulatorni period je period za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i na osnovu tog prihoda cijene za korišćenje sistema za skladištenje gasa.
- (2) Trajanje regulatornog perioda je jedna kalendarska godina.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, za operatora koji energetske djelatnosti započinje da obavlja u godini podnošenja zahtjeva Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija), prvi regulatorni period može započeti u godini podnošenja zahtjeva i trajati do kraja kalendarske godine.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: prihod), koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+1} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+1} = TP + A + PS$$

gdje su elementi:

TP - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”,
A - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 12 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”,
PS - povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini „t” za regulatorni period.
- (3) Za transponovanje u cijene, prihod iz stava 1 ovog člana za regulatorni period umanjuje se za utvrđene ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (4) Pri utvrđivanju prihoda za transponovanje u cijene uzimaju se u obzir korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličine od utvrđenih, izvršene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.

Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za regulatorni period.
- (2) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 27 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojom raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste dokazuje računovodstvenom dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
- 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,
 - 3) troškovi koji nisu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja prihoda troškovi poslovanja se dijele na:
- 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
 - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati TPu_{t+1} obuhvataju troškove materijala, troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije, troškove nabavke gasa potrebnog za održavanje operativne akumulacije i pogonsku potrošnju i ostale troškove.
- (2) Troškovi poslovanja iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju se u eurima, (€):

$$TPu_{t+1} = T_Z + T_M + T_{PU} + T_{NT} + T_g + T_o$$

gdje su elementi:

T_Z - troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi za regulatorni period „t+1”,
T_M - troškovi materijala za regulatorni period „t+1”,
T_{PU} - troškovi proizvodnih usluga za regulatorni period „t+1”,
T_{NT} - nematerijalni troškovi, osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije za regulatorni period „t+1”,

- T_g - troškovi nabavke gasa potrebnog za održavanje operativne akumulacije i pogonsku potrošnju za regulatorni period „t+1”,
 T_o - ostali troškovi za regulatorni period „t+1”.

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati TG_{t+1} (u daljem tekstu: troškovi gubitaka) obuhvataju troškove nabavke gasa potrebnog za pokrivanje dozvoljenih pogonskih gubitaka i razlike u mjerenju.
- (2) Visina troškova za nadoknadu gubitaka gasa u sistemu za skladištenje gasa utvrđuje se na osnovu sljedeće formule:

$$TG_{t+1} = K_i * \frac{SG}{1 - SG} * CG$$

gdje su:

- K_i - količina gasa koja se isporučuje iz sistema za skladištenje gasa, planirana energetske bilansom, u regulatornom periodu „t+1” (m^3),
 SG - opravdana stopa gubitaka gasa u sistemu za skladištenje gasa u regulatornom periodu „t+1”,
 CG - opravdana prosječna nabavna cijena gasa, uključujući i sve opravdane zavisne troškove nabavke prirodnog gasa za nadoknadu gubitaka, u regulatornom periodu „t+1” (€/m³).
 (3) Opravdana stopa gubitaka utvrđuje se na osnovu projektne i izvođačke dokumentacije skladišta, kao i uporedne analize ostvarenih stopa gubitaka drugih operatora u okruženju, uzimajući u obzir starost skladišta, materijal skladišta i kvalitet prirodnog gasa.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

- (1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+1}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+1} = T_P + T_{mu} + T_{zs} + T_o$$

gdje je:

- T_P - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”,
 T_{mu} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora, za regulatorni period „t+1”,
 T_{zs} - troškovi za zaštitu životne sredine, za regulatorni period „t+1”,
 T_o - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”,

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 11

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koje na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 12

- (1) Trošak amortizacije za regulatorni period utvrđuje se na osnovu:
 - 1) nabavne vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji tokom regulatornog perioda,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava,
 - 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava.

Povrat na sredstva

Član 13

Povrat na sredstva PS_{t+1} je dio regulatornog prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+1} = ROS * SPK$$

gdje je:

- ROS - regulatorna osnova sredstava iz člana 14 ove metodologije, za regulatorni period „t+1” (€)
 SPK - stopa povrata na kapital iz člana 15 ove metodologije za regulatorni period „t+1”, (%)

Regulatorna osnova sredstava

Član 14

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+1} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatorni period, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+1} = OS_t^{net} + I_{t+1} + RK_{t+1}$$

gdje je:

- OS_t^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava koja služe za obavljanje regulisane djelatnosti na kraju godine „t“,
 I_{t+1} - vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana je vrijednost odobrenih investicija u sredstva čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu „t+1“,
 RK_{t+1} - radni kapital za regulatorni period „t+1“.

- (2) Vrijednost osnovnih sredstava iz stava 1 ovog člana, za regulatorni period, umanjuje se za vrijednost osnovnih sredstava koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
(3) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana, za regulatorni period, umanjuje se za vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
(4) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
(5) Radni kapital za regulatorni period utvrđuje se u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 15

- (1) Stopa povrata na kapital SPK utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala $PPTK_{t+1}$, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PPTK_{t+1} = \frac{1 + SP_{VK} * \frac{VK_{UDIO}}{1 - SP_t} + SP_{PK} * D_{UDIO}}{1 + I_{t+1}} - 1$$

gdje je:

- $PPTK_{t+1}$ - ponderisani prosječni trošak kapitala (realni, prije oporezivanja), (%)
 SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja), (%)
 VK_{UDIO} - vlasnički kapital kao udio ukupnog kapitala,
 SP_{PK} - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%)
 D_{UDIO} - pozajmljeni kapital kao udio ukupnog kapitala,
 SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica,
 I_{t+1} - projektovana inflacija.

- (2) Stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja) SP_{VK} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ$$

gdje je:

- rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%)
 β - beta kompanije,
 $PRRT$ - premija rizika razvijenog tržišta,
 PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće, na osnovu parametara sa razvijenih tržišta iz izvora navedenih u st. 4 do 7 ovog člana.
(4) Ako se stopa oslobođena rizika rf ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori, ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijanja od deset godina.¹
(5) Beta kompanije β predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} \times 1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$$

gdje je:

- β_{bd} - prosječna beta, računata bez duga, kompanija za naftu/gas na tržištima u razvoju,²

¹ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

² Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemrg.xls>

$\frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$ - odnos pozajmljenog i vlasničkog kapitala.

- (6) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks).³
- (7) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju.⁴
- (8) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SP_{PK}** računa se kao ponderisana prosječna kamatna stopa na ukupno pozajmljena sredstva koja se koriste za finansiranje sredstava koja služe obavljanju regulisane djelatnosti operatora.
- (9) Ukoliko operator ne koristi kredite za finansiranje sredstava stopa povrata na pozajmljeni kapital utvrđuje se primjenom stope koja je jednaka prosjeku mjesečnih prosječnih ponderisanih aktivnih kamatnih stopa za sektor privrede, za kredite preko jedne godine, za godinu „t-1“ koje objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Ostali prihodi

Član 16

- (1) Ostali prihodi su prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u redovnom poslovanju.
- (2) Prihodima iz stava 1 ovog člana smatra se i dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti.
- (3) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 27 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
- (4) Ostali prihodi iz st. 1 i 2 ovog člana računaju se kao odbitna stavka za utvrđivanje prihoda ako su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja prihoda.

Raspodjela prihoda

Član 17

Prihod **RDP_{t+1}** se raspodjeljuje na dio koji se ostvaruje iz tarifnog elementa za standardni paket skladišnog kapaciteta i na dio koji se ostvaruje iz tarifnog elementa za pojedinačne usluge, prema formulama:

$$\begin{aligned} RDP_{SBU} &= 0.95 * RDP_{t+1} \\ RDP_{POJ} &= 0.05 * RDP_{t+1} \end{aligned}$$

gdje su:

RDP_{SBU} - ukupni prihod od tarifnog elementa za standardni paket skladišnog kapaciteta u regulatornom periodu „t+1“, (€);

RDP_{POJ} - ukupni prihod od tarifnog elementa za pojedinačne usluge u regulatornom periodu „t+1“, (€).

Član 18

Ukupni prihod od tarifnog elementa za pojedinačne usluge **RDP_{poj}** iz člana 17 u regulatornom periodu „t+1“, dijeli se na dio koji se ostvaruje od pojedinačnih stalnih usluga i dio koji se ostvaruje od pojedinačnih prekidnih usluga, prema formulama:

$$\begin{aligned} RDP_{stal} &= 0.5 * RDP_{POJ} \\ RDP_{prek} &= 0.5 * RDP_{POJ} \end{aligned}$$

gdje su:

RDP_{stal} - prihod od tarifnih elemenata za pojedinačne stalne usluge u regulatornom periodu „t+1“, (€),

RDP_{prek} - prihod od tarifnih elemenata za pojedinačne prekidne usluge u regulatornom periodu „t+1“, (€),

III TARIFE

Tarifni elementi

Član 19

- (1) Iznos tarifnih elemenata za korišćenje sistema za skladištenje gasa utvrđuje se za regulatorni period „t+1“.
- (2) Tarifni element za ugovoreni standardni paket skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou **T_{SBU}** (€/SBU)
- (3) Tarifni elementi za ugovorene pojedinačne stalne usluge na godišnjem nivou:
 - T_{S,UTIS}** - tarifni element za stalni kapacitet utiskivanja (€/kWh/dan),
 - T_{S,POV}** - tarifni element za stalni kapacitet povlačenja (€/kWh/dan)
 - T_{S,RV}** - tarifni element za stalnu radnu zapreminu (€/kWh/dan).
- (4) Tarifni elementi za ugovorene pojedinačne stalne usluge na godišnjem nivou:
 - T_{P,UTIS}** - tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja (€/kWh/dan),
 - T_{P,POV}** - tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet povlačenja (€/kWh/dan).
- (5) Tarifni elementi su prikazani u Tabeli 1

³ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

⁴ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

Tabela 1: Tarifni elementi

Tarifni element	Oznaka	Naziv tarifnog elementa	Mjerna jedinica
Tarifni element za ugovoreni standardni paket skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou	T_{SBU}	Tarifni element za standardni paket skladišnog kapaciteta	€/SBU
Tarifni elementi za ugovorene pojedinačne stalne usluge na godišnjem nivou	$T_{S,UTIS}$	tarifni element za stalni kapacitet utiskivanja	€/kWh/dan
	$T_{S,POV}$	tarifni element za stalni kapacitet povlačenja	€/kWh/dan
	$T_{S,RV}$	tarifni element za stalnu radnu zapreminu	€/kWh/dan
Tarifni elementi za ugovorene pojedinačne prekidne usluge na dnevnom nivou	$T_{P,UTIS}$	tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja	€/kWh/dan
	$T_{P,POV}$	tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet povlačenja	€/kWh/dan

- (6) Iznos tarifnih elemenata iz stava 5 ovog člana, kao i svi iznosi u postupku njihovog obračuna, zaokruženi su na četiri decimalna mjesta, osim tarifnog elementa za standardni paket skladišnog kapaciteta koji se zaokružuje na dvije decimale.

Tarifni elementi za standardni paket skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou

Član 20

- (1) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za ugovoreni standardni paket skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{SBU} = \frac{RDP_{SBU}}{n_{SBU}}$$

gdje je:

- T_{SBU} - tarifni element za standardni paket skladišnog kapaciteta u regulatornom periodu „t+1“ (€/SBU),
 RDP_{SBU} - prihod od standardnih paketa skladišnog kapaciteta u regulatornom periodu „t+1“ (€),
 n_{SBU} - planirani broj ugovorenih standardnih paketa skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou svih korisnika u regulatornom periodu „t+1“.

Tarifni elementi za pojedinačne usluge

Član 21

- (1) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za ugovoreni stalni kapacitet utiskivanja na godišnjem nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{S,UTIS} = k_p \times \frac{0.5 \times RDP_{stal}}{(KAP_{S,UTIS,g} + 0.8 \times KAP_{S,POV,g})}$$

gdje je:

- $T_{S,UTIS}$ - tarifni element za stalni kapacitet utiskivanja na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/dan);
 k_p - koeficijent uticaja planiranog prihoda od pojedinačnih stalnih usluga na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“ na ukupni planirani prihod od pojedinačnih stalnih usluga u regulatornom periodu „t+1“;
 RDP_{stal} - prihod od pojedinačnih stalnih usluga u regulatornom periodu „t+1“, (€);
 $KAP_{S,UTIS,g}$ - suma planiranih ugovorenih stalnih kapaciteta utiskivanja na godišnjem nivou svih korisnika u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan);
 $KAP_{S,POV,g}$ - suma planiranih ugovorenih stalnih kapaciteta povlačenja na godišnjem nivou svih korisnika u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan).

- (2) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za ugovoreni stalni kapacitet povlačenja na godišnjem nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{S,POV} = 0.8 * T_{S,UTIS}$$

gdje je:

- $T_{S,POV}$ - tarifni element za stalni kapacitet povlačenja na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“ (€/kWh/dan);
 $T_{S,UTIS}$ - tarifni element za stalni kapacitet utiskivanja na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“ (€/kWh/dan).

- (3) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za ugovorenu stalnu radnu zapreminu na godišnjem nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{S,RZ} = k_p \times \frac{0.5 \times RDP_{stal}}{KAP_{S,RZ,g}}$$

gdje je:

- $T_{S,RZ}$ - tarifni element za stalnu radnu zapreminu u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh)
 k_p - koeficijent uticaja planiranog prihoda od pojedinačnih stalnih usluga na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“ na ukupni planirani prihod od pojedinačnih stalnih usluga u regulatornom periodu „t+1“;
 RDP_{stal} - prihod od pojedinačnih stalnih usluga u regulatornom periodu „t+1“, (€);
 $KAP_{S,RZ,g}$ - ukupna planirana ugovorena stalna radna zapremina na godišnjem nivou u regulatornom periodu „t+1“, (kWh).

- (4) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za ugovoreni prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja na dnevnom nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{P,UTIS,d} = \frac{\left(\frac{RDP_{prek}}{KAP_{P,UTIS,d} + 0.8 \times KAP_{P,POV,d}} \right)}{365}$$

- $T_{P,UTIS,d}$ - tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja na dnevnom nivou u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/dan);
 RDP_{prek} - prihod od tarifnih elemenata za pojedinačne prekidne usluge u regulatornom periodu „t+1“, (€);
 $KAP_{P,UTIS,d}$ - suma planiranih prekidnih nenominovanih kapaciteta utiskivanja na dnevnom nivou svih korisnika u regulatornom periodu „t+1“ (kWh/dan);
 $KAP_{P,POV,d}$ - suma planiranih prekidnih nenominovanih kapaciteta povlačenja na dnevnom nivou svih korisnika u regulatornom periodu „t+1“ (kWh/dan).

- (5) Iznos tarifnog elementa za skladištenje gasa za prekidni nenominovani kapacitet povlačenja na dnevnom nivou za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{P,POV} = 0.8 * T_{P,UTIS}$$

gdje je:

- $T_{P,POV}$ - tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet povlačenja na dnevnom nivou u regulatornom periodu „t+1“ (€/kWh/dan);
 $T_{P,UTIS}$ - tarifni element za prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja na dnevnom nivou u regulatornom periodu „t+1“ (€/kWh/dan).

Koeficijenti za korišćenje pojedinačnih stalnih usluga na mjesečnom nivou

Član 22

Koeficijenti za korišćenje pojedinačnih stalnih usluga na mjesečnom nivou $K_{S,M}$ (u daljem tekstu: koeficijenti za mjesečni kapacitet) navedeni su u Tabeli 2.

Tabela 2 – Koeficijenti za mjesečni kapacitet

Mjesec u kojem se koristi pojedinačna stalna usluga	Koeficijent za mjesečni kapacitet utiskivanja (KS, M, UTIS)	Koeficijent za mjesečni kapacitet povlačenja (KS, M, POV)	Koeficijent za mjesečnu radnu zapreminu (KS, M, RZ)
Januar	0,10	0,15	0,10
Februar	0,10	0,15	0,10
Mart	0,10	0,15	0,10
April	0,15	0,10	0,15
Maj	0,15	0,10	0,15
Jun	0,15	0,10	0,15
Jul	0,15	0,10	0,15
Avgust	0,15	0,10	0,15
Septembar	0,15	0,10	0,15
Oktoobar	0,15	0,10	0,15
Novembar	0,15	0,10	0,15
Decembar	0,10	0,15	0,10

Koeficijenti za korišćenje pojedinačnih stalnih usluga na dnevnom nivou

Član 23

Koeficijenti za korišćenje pojedinačnih stalnih usluga na dnevnom nivou $K_{S,D}$ (u daljem tekstu: koeficijenti za dnevni kapacitet) jednaki su za sve dane tokom pojedinog mjeseca i navedeni su u Tabeli 3.

Tabela 3 – Koeficijenti za dnevni kapacitet

Mjesec u kojem se koristi pojedinačna stalna usluga na dnevnom nivou	Koeficijent za dnevni kapacitet utiskivanja (KS, D, UTIS)	Koeficijent za dnevni kapacitet povlačenja (KS, D, POV)	Koeficijent za dnevnu radnu zapreminu (KS, D, RZ)
Januar	0,10	0,15	0,10
Februar	0,10	0,15	0,10
Mart	0,10	0,15	0,10
April	0,15	0,10	0,15
Maj	0,15	0,10	0,15
Jun	0,15	0,10	0,15
Jul	0,15	0,10	0,15
Avgust	0,15	0,10	0,15
Septembar	0,15	0,10	0,15
Oktobar	0,15	0,10	0,15
Novembar	0,15	0,10	0,15
Decembar	0,10	0,15	0,10

IV OBRAČUN USLUGE KORIŠĆENJA SISTEMA SKLADIŠTENJA GASA

Naknada za korišćenje sistema skladištenja gasa

Član 24

- (1) Iznos naknade za korišćenje sistema skladištenja gasa za pojedinog korisnika za pojedini mjesec N u regulatornom periodu „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N = N_{SBU} + N_{POJ}$$

gdje je:

N - iznos mjesečne naknade za korišćenje sistema skladištenja gasa, (€),

N_{SBU} - iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih standardnih paketa skladišnog kapaciteta, (€);

N_{POJ} - iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih usluga, (€).

- (2) Iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih standardnih paketa skladišnog kapaciteta sistema skladištenja gasa za pojedinog korisnika N_{SBU} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N_{SBU} = T_{SBU} \times \frac{n_{SBU}}{12}$$

gdje je:

T_{SBU} - iznos tarifnog elementa za standardni paket skladišnog kapaciteta, (€/SBU),

n_{SBU} - broj ugovorenih standardnih paketa skladišnog kapaciteta na godišnjem nivou za pojedinog korisnika u regulatornom periodu „t+1“.

- (3) Iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih usluga N_{POJ} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N_{POJ} = N_{STAL} + N_{PREK}$$

gdje je:

N_{STAL} - iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih stalnih usluga, (€),

N_{PREK} - iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih prekidnih usluga (€).

- (4) Iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih stalnih usluga za pojedinog korisnika N_{STAL} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\begin{aligned}
 N_{STAL} = & T_{S,UTIS} \times \frac{kap_{S,UTIS,g}}{12} + T_{S,POV} \times \frac{kap_{S,POV,g}}{12} + T_{S,RZ} \times \frac{kap_{S,RZ,g}}{12} + T_{S,UTIS} \times kap_{S,UTIS,m} \times K_{S,M,UTIS} \\
 & + T_{S,POV} \times kap_{S,POV,m} \times K_{S,M,POV} + T_{S,RZ} \times kap_{S,RZ,m} \times K_{S,M,RZ} \\
 & + T_{S,UTIS} \times kap_{S,UTIS,d} \times K_{S,D,UTIS} + T_{S,POV} \times kap_{S,POV,d} \times K_{S,D,POV} + T_{S,RZ} \times kap_{S,RZ,d} \\
 & \times K_{S,D,RZ}
 \end{aligned}$$

gdje je:

$T_{S,UTIS}$ - iznos tarifnog elementa za stalni kapacitet utiskivanja, za regulatorni period „t+1“ (€/kWh/dan);

$kap_{S,UTIS,g}$ - suma ugovorenih stalnih kapaciteta utiskivanja, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);

$T_{S,POV}$ - iznos tarifnog elementa za stalni kapacitet povlačenja, za regulatorni period „t+1“ (€/kWh/dan);

$kap_{S,POV,g}$	- suma ugovorenih stalnih kapaciteta povlačenja, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$T_{S,RZ}$	- iznos tarifnog elementa za stalnu radnu zapreminu, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika, za regulatorni period „t+1“ (kWh);
$kap_{S,RZ,g}$	- ukupno ugovorena stalna radna zapremina, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh);
$kap_{S,UTIS,m}$	- suma ugovorenih stalnih kapaciteta utiskivanja, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$K_{S,M,UTIS}$	- koeficijent za mjesečni kapacitet utiskivanja;
$kap_{S,POV,m}$	- suma ugovorenih stalnih kapaciteta povlačenja, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$K_{S,M,POV}$	- koeficijent za mjesečni kapacitet povlačenja;
$kap_{S,RZ,m}$	- ukupno ugovorena stalna radna zapremina, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh);
$K_{S,M,RZ}$	- koeficijent za mjesečnu radnu zapreminu;
$kap_{S,UTIS,d}$	- suma ugovorenih stalnih kapaciteta utiskivanja, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$kap_{S,POV,d}$	- suma ugovorenih stalnih kapaciteta povlačenja, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$kap_{S,RZ,d}$	- ukupno ugovorena stalna radna zapremina, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh);
$K_{S,D,UTIS}$	- koeficijent za dnevni kapacitet utiskivanja;
$K_{S,D,POV}$	- koeficijent za dnevni kapacitet povlačenja;
$K_{S,D,RZ}$	- koeficijent za dnevnu radnu zapreminu;
d	- gasni dan u mjesecu;
D	- ukupan broj gasnih dana u mjesecu.

- (5) Iznos mjesečne naknade za korišćenje ugovorenih pojedinačnih prekidnih usluga za pojedinog korisnika N_{PREK} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N_{PREK} = \sum_{d=1}^D T_{P,UTIS} \times kap_{P,UTIS,d} + T_{P,POV} \times kap_{P,POV,d}$$

gdje je:

$T_{P,UTIS}$	- iznos tarifnog elementa za prekidni nenominovani kapacitet utiskivanja (€/kWh/dan);
$kap_{P,UTIS,d}$	- suma ostvarenih prekidnih nenominovanih kapaciteta utiskivanja na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan);
$T_{P,POV}$	- iznos tarifnog elementa za prekidni nenominovani kapacitet povlačenja (€/kWh/dan);
$kap_{P,POV,d}$	- suma ostvarenih prekidnih nenominovanih kapaciteta povlačenja na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
d	- gasni dan u mjesecu;
D	- ukupan broj gasnih dana u mjesecu.

Obračun naknade za korišćenje sistema skladištenja gasa

Član 26

- (1) Operator je dužan obračunati naknadu za korišćenje prenosnog sistema za svakog pojedinog korisnika za svaki pojedini mjesec i za to ispostaviti korisniku jedinstveni račun.
- (2) Obračun i račun iz stava 1 ovog člana operator dostavlja korisniku najkasnije do 15. dana u tekućem mjesecu, za prethodni mjesec.
- (3) Za obračun iz stava 1 ovog člana, za korisnike koji su tokom mjeseca prenijeli, odnosno stekli pravo korišćenja kapaciteta sistema skladištenja gasa na sekundarnom tržištu, naknada za korišćenje sistema za skladištenje gasa za taj kapacitet dijeli se na prenosioca odnosno sticatelja proporcionalno broju gasnih dana u kojima je svaki od njih koristio taj kapacitet u tom mjesecu.
- (4) U slučaju da operator zbog izvođenja planiranih ili neplaniranih radova korisniku ne pruži uslugu skladištenja gasa za ugovoreni standardni paket na godišnjem, kvartalnom i/ili mjesečnom nivou, a prekid pružanja usluge traje najmanje 24 uzastopna sata, naknada za korišćenje sistema skladištenja, koja se u skladu sa stavom 1 ovog člana obračunava za tog korisnika, umanjuje se za iznos naknade za korišćenje sistema skladištenja koja bi se za razdoblje prekida pružanja usluge obračunala da je isti kapacitet sistema skladištenja ugovoren na dnevnom nivou.
- (5) U slučaju da operator zbog izvođenja planiranih ili neplaniranih radova korisniku ne pruži uslugu skladištenja gasa za ugovoreni standardni paket na dnevnom nivou, a prekid pružanja usluge traje najmanje jedan sat, za obračun i račun, iz stava 1 ovog člana, koristi se ugovoreni kapacitet sistema skladištenja na dnevnom nivou umanjen proporcionalno broju sati prekida u tom gasnom danu.

V POSTUPAK UTVRĐIVANJA PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 27

- (1) Postupak utvrđivanja prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu **Gs** koji je objavljen na internet stranici Agencije.

- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operator je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
- 1) poslovni plan za regulatorni period, koji sadrži:
 - a) projekcije finansijskih iskaza,
 - b) projekcije kapitalnih ulaganja,
 - c) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 6 ove metodologije.
 - 2) troškove poslovanja za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
 - 3) projekciju troškova za regulatorni period iz čl. 8, 9 i 10 ove metodologije,
 - 4) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije, za regulatorni period,
 - 5) obračun neto vrijednosti osnovnih sredstava, za regulatorni period,
 - 6) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
 - 7) detaljan obračun predloženog prihoda i cijena, u skladu sa ovom metodologijom,
 - 8) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 28

Dokumentacija iz člana 27 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 29

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od deset dana od dana prijema podneska iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 30

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom prihoda i cijena Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.

Razmatranje izvještaja

Član 31

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 32

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju prihoda i dostavlja je podnosiocu zahtjeva.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore” i na internet stranici Agencije.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 33

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom će Agencija utvrditi posebnom odlukom.
- (2) Zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena za prvi regulatorni period, operator je dužan da podnese najkasnije 90 dana prije početka regulatornog perioda.

Stupanje na snagu

Član 34

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 22/440-2

Podgorica, 10.02.2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.